

Sygn. akt III AUa 657/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2016 r. w Szczecinie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale S. Ś.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji płatnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 czerwca 2015 r. sygn. akt VII U 1316/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt III AUa 657/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne S. Ś., podlegającego tym ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., wynosi w grudniu 2008 roku, grudniu 2009 roku, grudniu 2010 roku, grudniu 2011 roku kwoty szczegółowo określone w treści decyzji.

W odwołaniu od powyższej decyzji płatnik składek wniósł o jej zmianę oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych. Podniósł, że Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązujący w spółce przewidywał w §8 lit. e, że środki Funduszu przeznaczone są m. in. na pomoc rzeczową i finansową (dla pracowników i ich rodzin), a w §8 lit. d. na prezenty choinkowe dla dzieci do 15 roku życia i określał jednoznacznie tryb ich przyznania. Wskazał także, że rzeczywista wartość świadczeń przyznawanych z tytułu Świąt Bożego Narodzenia w postaci zasileń kart przedpłaconych była różna, w zależności od sytuacji materialnej pracowników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego S. Ś..

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I oddalił odwołanie (...) sp. z o. o., w punkcie II zasądził od płatnika na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Zgodnie z Regulaminem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującym u płatnika od 23 listopada 2007 r., ze świadczeń finansowanych z ZFŚS mogli korzystać pracownicy i członkowie ich rodzin oraz emeryci i renciści – byli pracownicy i członkowie ich rodzin.

W pkt IV §8 przywołanego Regulaminu wskazano, że posiadane środki Funduszu mogą być przeznaczone na:

- wypoczynek sobotnio-niedzielny (wycieczki zakładowe, dopłatę do imprez),
- działalność kulturalno – oświatową (zakup biletów na imprezy artystyczne, kulturalne i oświatowe),
- kulturę fizyczną i sport (dopłatę do imprez sportowych i zbiorowych form uprawiania sportu),
- prezenty choinkowe dla dzieci do 15 roku życia w kwocie 180 zł brutto na jedno dziecko,
- pomoc rzeczową i finansową.

W §2 pkt 6 regulaminu wskazano, że decyzję o przyznaniu świadczeń podejmuje pracodawca w uzgodnieniu ze Służbą Socjalną.

Według §9 osoba uprawniona do korzystania ze świadczeń Funduszu składa wniosek o przyznanie świadczenia do Służby Socjalnej. Do wniosku dołącza się oświadczenie o dochodzie na osobę w rodzinie.

Aneks nr (...) z dnia 1 grudnia 2008 roku wprowadzono zmianę w treści pkt IV regulaminu ZFŚS, który otrzymał brzmienie: „prezenty choinkowe dla dzieci do 15 roku życia”.

Wnioskami z 12 listopada 2007 r., 14 listopada 2008 roku, 16 listopada 2009 r., 15 listopada 2010 r. i 14 listopada 2011 r. W. M. - przedstawiciel pracowników (...) Sp. z o.o. w S., zwrócił się do prezesa zarządu spółki w ich imieniu o przeznaczenie części środków zgromadzonych w ramach ZFŚS, na pomoc pracownikom w organizacji Świąt Bożego Narodzenia. Jako formę pomocy zaproponował przekazanie pracownikom kart przedpłaconych (...). Po analizie sytuacji majątkowej pracowników, W. M. zaproponował, aby określić kwotę bazową świadczenia na poziomie 1.000 zł brutto. W przypadku pracowników zatrudnionych w spółce krócej niż 12 miesięcy, kwota bazowa powinna być ustalona w proporcji do ilości miesięcy zatrudnienia. Efektywna wartość świadczenia miała być różnicowana ze względu na wysokość rocznych zarobków pracownika. U płatnika składek działała Służba Socjalna,

która gospodarowała środkami funduszu. W jej skład wchodził: przedstawiciel pracowników i przedstawiciel działu personalnego spółki. Decyzje o przyznaniu świadczeń podejmował pracodawca w uzgodnieniu ze służbą socjalną. Wymienione osoby spotykały się, analizowały ilość środków, którymi dysponował Fundusz Świadczeń Socjalnych i opracowywały propozycję rozdziału tych środków między pracowników. (...) Sp. z o.o. w S. w ramach ZFŚS działającego w okresie od 2007 roku do 2012 roku, wypłacała pracownikom trzy rodzaje świadczeń: przedpłacone karty (...), paczki świąteczne dla dzieci pracowników do 15 roku życia w kwocie brutto określonej na osobę oraz zestawy upominkowe dla pracowników zakładu w W.. Ponadto ze środków funduszu wypłacano pożyczki na cele mieszkaniowe, tj. budowę domu oraz remont mieszkania. O tym, by pracownicy otrzymywali bony w jednakowej wysokości decydowali: prezes spółki, przedstawiciel załogi W. M. i pełnomocnik spółki ds. personalnych A. R.. Pracownicy otrzymujący bony lub paczki na dzieci nie składali indywidualnie wniosków o pomoc. Wniosek o przyznanie świadczenia z ZFŚS w imieniu wszystkich pracowników składał przedstawiciel załogi W. M.. Wszyscy pracownicy - z wyjątkiem osób, które nie przepracowały 12 miesięcy – otrzymywali świadczenie w jednakowej kwocie, a pracownicy zatrudnieni krócej niż 12 miesięcy w wysokości proporcjonalnej do ilości przepracowanych miesięcy. Informacje o sytuacji rodzinnej i majątkowej pracowników pochodziły od przedstawiciela załogi.

S. Ś. otrzymał świadczenia z ZFŚS w postaci przedpłaconych bonów S. w grudniu 2008 roku, grudniu 2009 roku, grudniu 2010 roku, grudniu 2011 roku – 1000 zł, a nadto paczki świąteczne dla pracowników oddziału w W. o wartości 200 zł w grudniu 2008 roku, grudniu 2009 roku, grudniu 2010 roku, grudniu 2011 roku. Od ww. kwot pracodawca nie odprowadził składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne. (...) Sp. z o.o. w S., w tym S. Ś. nie składali – w odniesieniu do świadczeń objętych przedmiotowymi decyzjami - wniosków o przyznanie świadczeń z zakładowego Funduszu świadczeń socjalnych w związku ze Świątami Bożego Narodzenia. W latach 2007-2011 pracownicy płatnika nie informowali też formalnie pracodawcy o swojej sytuacji materialnej i życiowej.

W oparciu o art. 18 ust. 1 i art. 4 pkt 9 i 10 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121, dalej: ustawa systemowa), art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych a także art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2015 r., nr 581 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) Sąd Okręgowy uznał odwołanie płatnika za nieuzasadnione.

Sąd I instancji zaznaczył, że zgodnie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 1996 r., nr 70, poz. 353) przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Sąd orzekający podkreślił, że przepis ten nie przewiduje w tym zakresie żadnych wyjątków i nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady. Pogląd taki znajduje oparcie w treści ustępu 2 art. 8, zgodnie z którym w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych pracodawca określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej. Dalej Sąd Okręgowy podniósł, że w przypadku przyznania z okazji Świąt Bożego Narodzenia przedpłaconych bonów (...), paczek świątecznych dla pracowników oddziału spółki w W. oraz dla dzieci pracowników, nie mogło być mowy o uzależnieniu przyznania prawa do tych świadczeń od sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej pracowników, skoro świadczenia te przyznawano wszystkim pracownikom, a jedynym kryterium różnicującym kwotę była długość zatrudnienia poszczególnych pracowników w (...) Spółce z o.o. w S.. W ocenie Sądu I instancji w przedstawionej przez płatnika dokumentacji brak było jakichkolwiek danych określających, czy i na jakiej podstawie płatnik dokonywał różnicowania sytuacji pracowników. Wszystkie zatrudnione w spółce osoby uprawnione były do świadczeń z ZFŚS w jednakowej wysokości.

Sąd Okręgowy ustalił nadto, że pracownicy płatnika przed przyznaniem świadczeń z ZFŚS, nie składali zarówno wniosku o wypłatę świadczenia, jak i zaświadczenia o dochodach swojej rodziny, choć zgodnie z obowiązującym

u płatnika regulaminem z 2007 roku mieli taki obowiązek. Powyższe, zdaniem Sądu I instancji wskazywało jednoznacznie, że pracodawca wypłacał świadczenia z ZFŚS bez względu na to, jaka była indywidualna sytuacja życiowa i materialna danej osoby oraz czy posiadała ona szczególne potrzeby. Tymczasem kryterium różnicujące wysokość świadczeń z Funduszu powinno być ustalone na skutek analizy indywidualnej sytuacji materialnej i rodzinnej zatrudnionych u płatnika pracowników i dostosowane do tej sytuacji.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że z uwagi na długoletni staż pracy niektórych pracowników oraz małą ilość zatrudnionych osób (około 40), zarówno płatnik składek jak i przedstawiciel pracowników A. M. mogli znać ogólną sytuację większości pracowników. Wiedzy tej jednak nie sposób uznać za szczegółową i z pewnością nie dotyczyła ona wszystkich pracowników. Posiadanie ogólnej wiedzy o sytuacji materialnej i osobistej większości pracowników, w ocenie Sądu Okręgowego, nie zwalniało pracodawcy z obowiązku każdorazowego indywidualnego analizowania sytuacji każdego pracownika przed przyznaniem pomocy z ZFŚS. Zdaniem Sądu I instancji, pracodawca w ogóle nie różnicował sytuacji pracowników, skoro uważał, że niemal wszystkie zatrudnione u niego osoby – bez względu na to, ile zarabiały, ile osób liczyła rodzina, jaka była struktura tej rodziny, jaki był dochód w przeliczeniu na jednego członka rodziny, a nadto jaka była indywidualna sytuacja życiowa i materialna danej osoby oraz czy posiadała ona szczególne potrzeby – otrzymywały środki pieniężne o identycznej wartości. Przy czym wypłata bonów towarowych niemająca charakteru socjalnego jest przychodem pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który stanowi również podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Sąd I instancji podkreślił zarazem, że świadczenia w postaci paczek z okazji Świąt Bożego Narodzenia były wydawane bez pisemnych wniosków pracowników, bez danych zawierających szczegółowy opis ich sytuacji życiowej, materialnej i zdrowotnej z uwzględnieniem podania informacji o ilości osób w gospodarstwie domowym, dochodów na członka rodziny, wieku i liczby dzieci, opisu stanu zdrowia oraz bez udokumentowania wskazanych we wniosku informacji. Paczki świąteczne przyznane przez odwołującą pracownikom zatrudnionym w oddziale w W. miały taką samą wartość w stosunku do każdego z pracowników, niezależnie od ich sytuacji socjalnej. Składały się z kilku, kilkunastu takich samych produktów, nie były różnicowane. Odwołująca nie badała przed ustaleniem wartości paczek, jak i przed ich wydaniem, sytuacji życiowej, zdrowotnej i materialnej pracowników, przyznając je nie kierowała się kryteriami socjalnymi określonymi w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uznając, iż podstawowe produkty żywnościowe są jednakowo potrzebne pracownikom w okresie świątecznym niezależnie od statusu materialnego osób uprawnionych.

Z powyższym rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodził się płatnik składek (...) sp. z o. o. W wywiedzionej apelacji wyrokowi zarzucił:

Naruszenie prawa materialnego:

- art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez przyjęcie, że świadczenia przyznane pracownikom (...) sp. z o.o. w latach 2007-2011 r. jako pomoc w organizacji Świąt Bożego Narodzenia w postaci m.in. zasilenia kart przedpłaconych (bonów) (...) oraz paczek świątecznych dla dzieci pracowników do lat 15 stanowią przychód tych pracowników w rozumieniu tych przepisów, który wliczany jest do podstawy wymiaru składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;

- § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez błędną wykładnię słów „cel socjalny” i niewłaściwe jego zastosowanie oraz przyjęcie, że celem socjalnym w rozumieniu tego przepisu nie jest wydatkowanie środków z ZFŚS na organizację przez pracowników Odwołującego Świąt Bożego Narodzenia i przyjęcie, że aby cel socjalny w rozumieniu tego przepisu był spełniony konieczne jest spełnienie kryteriów z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS w sytuacji gdy § 2 ust. 1 pkt 19 tego rozporządzenia nie przewiduje taki

dotychczasowych obostrzeń. Przepis ten wyraźnie wskazuje, że przesłankami są jedynie „wydatkowanie środków z ZFŚS” i „cel socjalny” - np. na dofinansowanie pracownikom i ich rodzinom organizacji Świąt Bożego Narodzenia;

- art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 1996 r., nr 70, poz. 353) (dalej: „ustawa o ZFŚS”) poprzez błędną wykładnię słów „działalność socjalna” wskazanych w tym przepisie w ramach definicji działalności socjalnej pod którą należy rozumieć też m.in. „udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej” pracownikom i uznanie, że przekazywanie pracownikom Odwołującego w latach 2007-2011 r. na pomoc w organizacji Świąt Bożego Narodzenia kart przedpłaconych (bonów) (...) oraz paczek świątecznych dla dzieci pracowników do lat 15 nie stanowi działalności socjalnej w rozumieniu definicji działalności socjalnej wskazanej w tym przepisie i tym samym uznanie, że kwoty przekazane pracownikom z tego tytułu powinny być dodatkowo obciążone składkami ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego jako przychód pracowników ze stosunku pracy;

- art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ZFŚS poprzez błędną wykładnię słowa „pomoc” wskazanego w tym przepisie w ramach definicji działalności socjalnej, pod którą należy rozumieć też m.in. „udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej” pracownikom i uznanie za organem rentowym, że jako „pomoc” w rozumieniu tego przepisu do analizy wystąpienia kryteriów z art. 8 ust. 1 i 2 Ustawy z ZFŚS należy przyjąć kwotę brutto przekazywanych świadczeń z ZFŚS przed potrąceniem podatku dochodowego, a nie kwotę netto środków z ZFŚS przeznaczonych bezpośrednio do wypłaty pracownikowi „na rękę” na wydatki związane z organizacją Świąt Bożego Narodzenia co spowodowało, że Sąd w wyroku uznał, iż wypłacane świadczenia były jednakowe dla każdego pracownika, w sytuacji gdy na rękę - netto, realna pomoc poszczególnym pracownikom na organizację Świąt Bożego Narodzenia (po potrąceniu z tych kwot podatku dochodowego zgodnie z przepisami podatkowymi) była różna w zależności od wysokości zarobków, liczby dzieci w danej rodzinie pracownika do 15 roku życia oraz zarobków na danym stanowisku (pracownicy produkcji w Oddziale Płatnika w W. zarabiający mniej niż w Centrali Płatnika w S.);

- art. 2 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS poprzez przyjęcie do analizy czy zastosowano kryterium majątkowe kwoty brutto świadczeń wypłacanych z ZFŚS w postaci bonów (...) i paczek dla dzieci pracowników i uznanie przez Sąd, że potrącona kwota podatku dochodowego na rzecz Skarbu Państwa (różnica pomiędzy kwota brutto a netto - na rękę dla pracownika) z wypłaconych kwot z ZFŚS pracownikom stanowi „pomoc” tym pracownikom w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS, a nie należność i przysporzenie Skarbu Państwa. Zdaniem Odwołującego Sąd dokonał tym samym błędnej wykładni słowa „pomoc” uznając, że potrącony podatek dochodowy na rzecz Skarbu Państwa z wypłaconej kwoty z ZFŚS pracownikowi stanowi dla pracownika „pomoc” na organizację Świąt Bożego Narodzenia w sytuacji gdy pracownik kwoty potrąconego podatku nigdy nawet nie widział, a co dopiero miałby z niej skorzystać na wydatki na organizację Świąt Bożego Narodzenia. Tym samym Sąd błędnie przyjął, że do analizy czy kwota została przeznaczona na cel socjalny i czy nastąpiło zróżnicowanie wypłaconych środków poszczególnym pracownikom należy przyjąć kwotę brutto wypłaconego świadczenia z ZFŚS, przed potrąceniem podatku dochodowego na rzecz Skarbu Państwa, a nie kwotę netto stanowiącą realną pomoc pracownikom na cel jakim była organizacja Świąt Bożego Narodzenia;

- art. 2 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS poprzez błędną wykładnię tych przepisów, sprzeczną z jej literalnym brzmieniem i przyjęcie, że aby spełnić definicję działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 tej Ustawy powinny być zastosowane kryteria wskazane w art. 8 ust. 1 tej Ustawy w sytuacji gdy racjonalny ustawodawca w art. 2 ust. 1 pkt 1 (definicji działalności socjalnej) nie odwołuje się, wskazując na „udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej” do art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS, tym samym zdaniem Odwołującego Sąd dokonał błędnej wykładni, zawężającej pojęcie „działalności socjalnej” wskazanej w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ZFŚS uznając, że działalnością tą jest jedynie pomoc spełniająca kryteria wskazane w art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, w sytuacji gdy racjonalny ustawodawca takiego ograniczenia do art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS nie wprowadza. Wbrew ustaleniu Sądu art. 8 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS wskazuje jedynie sposób rozdziału środków z ZFŚS, ale nie oznacza, że niezachowanie tego sposobu wpływa na rozumienie pojęcia działalności socjalnej z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ZFŚS i należy uznać że taka działalność nie jest działalnością socjalną w rozumieniu tego przepisu;

Zdaniem Odwoływającego niezachowanie kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS może być podstawą do żądania zwrotu tych świadczeń od pracownika zgodnie z ustawą o związkach zawodowych zgodnie z art. 8 ust. 3 tej Ustawy, a nie oznacza że sankcją niezachowania tego przepisu jest wyłączenie przeznaczonych środków z definicji „działalności socjalnej” z art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS. Sąd I instancji w zaskarżonym wyroku uznał, że przeznaczenie środków dla pracowników na organizację Świąt Bożego Narodzenia jest działalnością socjalną, ale traci ten walor gdy nie zostało zachowane kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS, w sytuacji gdy definicja działalności socjalnej z art. 2 ust. 1 pkt 1 tej Ustawy nie zawiera odniesienia do art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, tym samym wykładnia zawężająca definicji działalności socjalnej jest sprzeczna z literalną wykładnią tego przepisu przyjmując racjonalnego ustawodawcę i zdaniem Odwoływającego Sąd dokonał błędnej zawężającej wykładni pojęcia „działalności socjalnej” utożsamiając ją z zachowaniem kryteriów rozdziału środków wskazanych w art. 8 ust. 1 i wyinterpretowując pozaustawową sankcję niezachowania kryteriów z tego przepisów która wg zaskarżonego wyroku jest rzekomo wyłączenie tych środków z hipotezy art. 2 ust. 1 pkt 1 t.j. z definicji „działalności socjalnej”;

- art. 2 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że odwołujący nie spełnił kryterium sytuacji życiowej pracowników przy rozdziale środków w sytuacji gdy ze stanu faktycznego wynika, że wszyscy pracownicy byli w podobnej sytuacji życiowej gdyż wszyscy organizowali Świąta Bożego Narodzenia, a zatem sytuacja życiowa pracowników była porównywalna, a przyjęcie, że liczy się tylko spełnienie kryterium majątkowego pracowników, aby spełnione było kryterium socjalne z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS.

- art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, przez uznanie, że odwołujący nie wypełnił kryteriów z tego przepisu przyznając bony przedpłacone (...) oraz paczki świąteczne dla dzieci pracowników, w sytuacji gdy kwoty netto przeznaczone na organizację Świąt Bożego Narodzenia przeznaczonych poszczególnym pracownikom były różne i były zależne od zarobków danego pracownika i jego rodziny (potrącany odpowiednio większy podatek 32 % od wypłacanych kwot po przekroczeniu progu podatkowego) (zachowano kryterium majątkowe), a paczki uzależnione zostały od posiadania dzieci do 15 roku życia (kryterium rodzinne), dodatkowe paczki dla pracowników w Oddziale Odwoływającego w W. z uwagi na najniższe zarobki osób tam pracujących w stosunku do innych pracowników u odwoływającego w szczególności tych pracujących w Centrali w S. (kryterium majątkowe);

- art. 65 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z § 8 lit e Regulaminu ZFŚS w (...) sp. z o.o. w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS w zw. z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS poprzez uznanie, że treść tego Regulaminu jest sprzeczna z Ustawą o ZFŚS w sytuacji gdy § 8 lit e wskazujący na jakie cele są przeznaczone środki u Odwoływającego z ZFŚS: „pomoc rzeczowa i finansowa” stanowi uszczegółowienie art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS t.j. definicji działalności socjalnej: „udzielanie pomocy materialnej -rzeczowej lub finansowej”.

- art. 65 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z § 8 lit e Regulaminu ZFŚS w (...) sp. z o.o. poprzez błędną wykładnię słów „pomoc rzeczowa i finansowa”, w szczególności spójnika łączącego te dwa rodzaje pomocy i uznanie, że rozpatrywanie kryterium majątkowego, rodzinnego i życiowego środków przeznaczonych na ten sam cel w danym roku 3 rodzajów pomocy pracownikom może być rozpatrywane rozdzielnie t.j. osobno dla pomocy rzeczowej (paczki dla dzieci pracowników i pracowników w W.) oraz osobno dla pomocy finansowej (bony (...)) w sytuacji gdy z treści w/w Regulaminu jak i z materiału dowodowego wynika, że na jeden cel (w tym przypadku organizację Świąt Bożego Narodzenia) zostały przeznaczone środki w ramach zarówno pomocy rzeczowej jak i finansowej i należy te 3 rodzaje pomocy badając kryteria z art. 8 ust. 1 rozpatrywać łącznie z uwagi na spójnik „i” w tym Regulaminie, a nie oddzielnie.

Sąd uznał, że treść tego regulaminu jest sprzeczna z ustawą o ZFŚS w sytuacji gdy „pomoc rzeczowa i finansowa” z treści § 8 lit e Regulaminu jest jedynie uszczegółowieniem definicji „działalności socjalnej” z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ZFŚS, którą jest m.in. „pomoc rzeczowa lub finansowa”. Zatem zakres znaczeniowy Regulaminu mieści się w zakresie znaczeniowym ustawy o ZFŚS, więc twierdzenia Sądu że Regulamin jest sprzeczny z ustawą z ZFŚS są niezasadne. Tym samym Sąd nieprawidłowo zastosował § 8 lit e Regulaminu i oddzielnie dla każdej pomocy czy to finansowej czy rzeczowej rozpatrywał spełnienie kryterium majątkowego i rodzinnego, w sytuacji gdy środki te były przeznaczone na ten sam cel organizację Świąt, zatem spełnienie kryterium majątkowego i rodzinnego z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS powinno być rozpatrywane zgodnie z treścią § 8 lit e t.j. analiza spełnienia kryterium powinna

dotyczyć zsumowanych świadczeń rzeczowych i finansowych na ten sam cel i dopiero po zsumowaniu wszystkich tych świadczeń na poziomie kwoty netto zgodnie z definicją pomocy z art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS powinno badać się czy nastąpiło zróżnicowanie kwot poszczególnym pracownikom w zależności od ich sytuacji życiowej, majątkowej i rodzinnej. Błędna wykładnia przepisów Regulaminu ZFŚS (...) sp. z o.o. doprowadziła do uznania, że odwołujący przyznając pomoc swoim pracownikom nie spełnił kryteriów z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS przy rozdziale środków z ZFŚS pomimo, że nawet z materiału dowodowego (zeznania świadków - osób uczestniczących przy rozdziale środków z ZFŚS u Odwołującego, oświadczenie ówczesnego prezesa zarządu Odwołującego) wynika, że odwołujący rozdzielając środki z ZFŚS i przyznając 3 rodzaje świadczeń na ten sam cel - organizację Świąt Bożego Narodzenia badał spełnienie kryterium z art. 8 ust. 1 na poziomie kwot netto wypłacanych pracownikom analizując łącznie zsumowane kwoty świadczeń rzeczowych i finansowych wypłacane danym pracownikom na ten sam cel - organizację Świąt Bożego Narodzenia

Naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie sprzecznej z tym przepisem oceny zgromadzonych dowodów poprzez:

brak wszechstronnej analizy dowodów z zeznań świadka W. M. i A. R. i przyjęcie, że środki z ZFŚS w latach 2007-2011 u Odwołującego były rozdzielane i wypłacane pracownikom w jednakowej wysokości w sytuacji gdy z zeznań świadków wynika, iż środki były wypłacane w różnych wysokościach z uwzględnieniem kryterium socjalnego, a analiza spełnienia tego kryterium była dokonywana przy udziale ówczesnego prezesa Odwołującego Pana M. K. na poziomie kwot netto czyli kwot bezpośrednio wypłacanych pracownikom po potrąceniu podatku dochodowego z uwagi na treść definicji działalności socjalnej z art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS, a w szczególności wykładni pojęcia słowa „pomoc” zawartego w tej definicji jako pomoc pracownikom, a nie Skarbowi Państwa, co mogło mieć wpływ na treść wyroku i przyjęcie przez Sąd, że nie zostało spełnione kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS i spowodowało to oddalenie Odwołania;

brak wszechstronnej analizy dowodów z zeznań świadka W. M. i A. R. i przyjęcie, że należy oddzielnie analizować spełnienie kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS w sytuacji gdy z zeznań świadków wynika, że odwołujący łącznie rozpatrywał spełnienie kryterium socjalnego dla wszystkich świadczeń rzeczowych i finansowych sumowanych łącznie kwot netto tych świadczeń wypłacanych poszczególnym pracownikom z uwagi na przeznaczenie tych świadczeń na jeden i ten sam cel - pomoc pracownikom przy organizacji Świąt Bożego Narodzenia.

Ponadto przyjęcie, że odwołujący nie znał sytuacji majątkowej i rodzinnej swoich pracowników, gdy z zeznań świadków wynika, że odwołujący był zapoznany z listą płac pracowników, bowiem była prowadzona lista dzieci do 15 roku życia u Płatnika oraz Płatnik otrzymywał od pracowników oświadczenia o wspólnym rozliczeniu z małżonkiem rocznego podatku dochodowego PIT, co wpływało na różnicowanie wysokości potrącanych zaliczek na ten podatek, w tym zaliczek potrącanych od kwot wypłacanych z ZFŚS na organizację Świąt Bożego Narodzenia przez poszczególnych pracowników z uwagi na brak zwolnienia od podatku dochodowego tych kwot co do bonów (...) i paczek dla dzieci;

przyjęcie, że brak składania przez pracowników oświadczeń o stanie majątkowym i rodzinnym zgodnie z Regulaminem ZFŚS w (...) sp. z o.o. uniemożliwia zastosowanie kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS w sytuacji gdy wiedza na temat sytuacji majątkowej i rodzinnej pracowników pochodziła u Płatnika z innych źródeł i umożliwiała ona zastosowanie kryterium socjalnego na poziomie wypłacanych pracownikom łącznie kwot netto ze wszystkich świadczeń wypłacanych na ten sam cel organizację Świąt Bożego Narodzenia;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności dowodom z dokumentów i zeznań świadków w zakresie spełnienia kryterium z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS i niewyjaśnienie podstawy prawnej t.j. wykładni słowa: „pomoc” z art. 2 ust. 1 pkt 1 Ustawy o ZFŚS i § 8 lit. e Regulaminu ZFŚS (...) sp. z o.o. pomimo, że na istotność przeprowadzenia wykładni tych przepisów wskazywał odwołujący w swoich pismach w toku postępowania sądowego, co spowodowało, że odwołujący nie otrzymał odpowiedzi w treści uzasadnienia wyroku dlaczego wg Sądu zastosowanie kryteriów z art. 8 ust. 1 Ustawy o ZFŚS na poziomie wypłacanych pracownikom kwot netto, a nie brutto z ZFŚS i przy łącznej analizie sumy wszystkich świadczeń wypłaconych na ten sam cel socjalny (organizację Świąt”)

jest sprzeczne z tym przepisem i konieczne jest potraktowanie tych kwot tak jak wynagrodzenie za świadczenie pracy, a tym samym konieczne będzie żądanie zwrotu części tych kwot od pracowników jako nienależnego świadczenia.

Tak argumentując apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uchylenie decyzji organu rentowego jako naruszających prawo oraz zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych,

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja płatnika nie zasługiwała na uwzględnienie. W ocenie Sądu Odwoławczego, Sąd I instancji właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, zgodnej z zasadą wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny podzielił zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Jak prawidłowo wskazał Sąd I instancji, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód. Pod tym pojęciem należy rozumieć przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, tj. otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Z podstawy wymiaru składek wyłączono zaś świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Z mocy delegacji zawartej w art. 21 tej ustawy obowiązuje rozporządzenie z 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W § 2 ust. 1 tego rozporządzenia wymieniono przychody, które nie stanowią podstawy wymiaru składek, w tym, w punkcie 19 świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Co prawda do dnia 30 stycznia 2004 roku rozporządzenie w § 2 zawierało punkt 12, obecnie uchylony, o treści: „wartość świadczeń okolicznościowych przyznawanych w formie rzeczowej lub w formie bonów towarowych uprawniających do zakupu w sklepach artykułów spożywczych i przemysłowych, pod warunkiem że nie podlegają one wymianie na pieniądze - do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych”, jednak uchylenie tego przepisu nie wyklucza przyjęcia, że bony towarowe nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie. Regulacja § 2 pkt 19 jednoznacznie definiuje, że kwalifikacja prawna przychodu podlegającego wyłączeniu jest determinowana celem jego przeznaczenia i źródłem pochodzenia i nie formułuje żadnych innych przesłanek. Jeśli więc bony towarowe finansowane są ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach ZFŚS, to nie są wliczane do podstawy wymiaru składek, gdyż mieszczą się w dyspozycji przepisu § 2 pkt 19 rozporządzenia. Stąd też w niniejszej sprawie należało ustalić czy bony, przyznane S. Ś. z okazji Świąt Bożego Narodzenia, których źródłem finansowania były środki zgromadzone w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych miały charakter pomocy socjalnej udzielanej pracownikom, czy też były dodatkowym ich przychodem wynikającym ze stosunku pracy, a w konsekwencji czy stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Analiza zachowania pracodawcy realizującego cele socjalne oczywiście powinna uwzględniać obowiązujące w tym względzie przepisy prawa pracy i powinna być prowadzona w każdym przypadku, który budzi wątpliwości. Należy przy tym uwzględnić, że obowiązek pracodawcy zaspokajania w miarę możliwości i warunków potrzeb bytowych, socjalnych i kulturalnych pracowników wynika z art. 16 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 ze zm. -dalej jako k.p.) jest jedną z podstawowych zasad prawa pracy. Ustawodawca w art. 94 pkt 8 k.p. nałożył na pracodawcę obowiązek zaspokajania w miarę posiadanych środków socjalnych potrzeb pracowników. Pracodawcy nie mają zatem bezwzględnego obowiązku prowadzenia działalności socjalnej na rzecz pracowników, gdyż przepisy kodeksu jedynie postulują prowadzenie takiej działalności. By nie dopuścić do zupełnej dowolności w

omawianym zakresie, obowiązek zaspokajania potrzeb socjalnych pracowników został warunkowo ujęty w ustawie o ZFŚS, uprawniając pracodawców do modyfikacji w prawie wewnątrzzakładowym (w układach zbiorowych pracy) obowiązków wynikających z ustawy, aby umożliwić im uzależnienie działalności socjalnej od posiadanych warunków i możliwości. Nie można pomijać, że zgodnie z intencją ustawodawcy ZFŚS jest dobrowolnym funduszem na poziomie zakładu pracy, którego podstawowym zadaniem jest sfinansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej między innymi na rzecz pracowników i ich rodzin. W art. 1 ust. 1 ustawy o ZFŚS określono zasady tworzenia w zakładach pracy ZFŚS i zasady gospodarowania środkami tego funduszu, przeznaczonych na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z ZFŚS oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych ale przy założeniu, że ZFŚS został uruchomiony. Bez wątplenia zatem pojęcie „socjalny” utożsamiane jest z zaspokajaniem potrzeb bytowych, materialnych i kulturalnych uprawnionych osób. Z kolei „zasady gospodarowania funduszem” oznaczają sposób podejmowania decyzji związanych z wydatkowaniem środków finansowych, sposobem ich gromadzenia i wydatkowania. Świadczenia socjalne nie są elementem stosunku pracy. Ze środków ZFŚS finansuje się zatem świadczenia niewynikające z warunków wynagradzania za pracę, jak też niezależne od wyników i jakości wykonywanej pracy, czy też stażu pracy. Jedynie te działania, które podejmowane są w interesie pracowników, a nie pracodawcy, mieszczą się w ustawowym pojęciu zakładowa działalność socjalna.

Ustawa o ZFŚS definiuje w art. 2 pkt 1, że działalność socjalna to usługi świadczone przez zakłady pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej -rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Definicja działalności socjalnej daje zatem pracodawcy możliwość zakupu ze środków ZFŚS m. in. bonów towarowych z okazji świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocy z tytułu zwiększonych wydatków w tym okresie. Warunkiem umożliwiającym przyznanie bonów i paczek jest zapisanie takich form pomocy w regulaminie ZFŚS oraz określenie trybu ich przyznawania (czy przyznanie bonów lub paczek następuje np. na wniosek osoby uprawnionej, czy też z inicjatywy pracodawcy), a to w myśl art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o ZFŚS, który stanowi, że „przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu; Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów”. Ustawa nie nakazuje zatem pracodawcy formułowania określonych kryteriów, nie formułuje też procedury dysponowania środkami ZFŚS. Pozostawiając te kwestie dobrowolnej decyzji pracodawcy, stawia jedynie wymóg uzależnienia świadczeń z ZFŚS od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej oraz wymóg określenia zasad i warunków korzystania ze środków funduszu. W zgodzie z powyższym, za trafną Sąd Apelacyjny uznał konkluzję Sądu I instancji, że pracodawca nie może tworzyć zasad podziału środków funduszu socjalnego, które byłyby sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS. Wskazany przepis wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej kwalifikacji wniosków. Przepis określający kryteria socjalne jest jednak ogólnikowy i nie zawiera żadnych wskazówek co do gromadzenia informacji o stanie majątkowym, sytuacji rodzinnej, życiowej czy dochodach osób uprawnionych. W szczególności ustawodawca pozostawiając w tej mierze swobodę pracodawcy i załodze pracowników nie zdefiniował żadnych kryteriów ani progów, jakie winny być brane pod uwagę, a tym samym nie określił sposobu dokumentowania sytuacji. Należy mieć przy tym na względzie, że decyzje o każdorazowym przyznaniu pomocy z ZFŚS na określony cel, należą do pracodawcy lub osoby odpowiedzialnej w imieniu pracodawcy, a swoboda ich podejmowania jest ograniczona uprawnieniami związków zawodowych bądź pracownika wybranego przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania, Sąd Apelacyjny wskazuje, że stosownie do granic zakreślonych przez wskazane wyżej przepisy, spółka miała obowiązek samodzielnego sprecyzowania kryteriów socjalnych dla potrzeb przyznawania świadczeń z ZFŚS. (...), w regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z 2007 r. podstawą przyznania świadczeń z Funduszu uczyniła wniosek uprawnionego pracownika, składany do Służby

Socjalnej wraz z oświadczeniem o dochodach na osobę w rodzinie. Ponadto przyznanie świadczeń uzależniono od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawnionych. Pracownicy płatnika nie składali jednak w rzeczywistości żadnych wniosków o wypłatę świadczeń, jak też zaświadczeń o dochodach rodziny, zaś świadczenia zostały przyznane wszystkim pracownikom. W rozpatrywanej sprawie nie można także mówić o zróżnicowaniu wysokości przyznanej pomocy socjalnej w oparciu o indywidualną sytuację rodzinną, życiową i materialną pracowników, a więc również S. Ś., gdyż każdy pracownik otrzymał pomoc w kwocie 1000 zł, zaś każdy pracownik oddziału w W. dodatkowo paczki świąteczne dla pracowników w wysokości 200 zł. Przyznając bowiem bonony (...) oraz paczki świąteczne dla pracowników, Spółka nie stosowała w istocie kryteriów socjalnych wskazanych w art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, a w szczególności, jak wskazano wyżej, nie badała sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Płatnik nie wskazał żadnych dowodów, które mogłyby wskazywać czy w ogóle oraz na jakiej podstawie dokonywano zróżnicowania, zaś z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, że jedynym kryterium przyznawania świadczeń był staż pracy, a konkretnie kryterium pracy powyżej 12 miesięcy oraz poniżej 12 miesięcy (świadczenie przyznawano proporcjonalnie, do przepracowanego czasu albo w pełnej wysokości), którego w żaden sposób nie można uznać za kryterium socjalne w rozumieniu art. 8 ust. 1 cyt. ustawy. W treści apelacji płatnik wskazał, że kryterium socjalne było rozpatrywane przy określaniu wysokości wypłacanych świadczeń, jednakże Sąd Apelacyjny zważył, iż kryterium przyznania świadczenia niższego, było przekroczenie 85 tys. zł dochodu rocznie. Przy tym żaden z pracowników produkcyjnych nie otrzymywał tak wysokiego wynagrodzenia. Sąd Apelacyjny ustalił, że jedynie kadra kierownicza miała możliwość przekroczyć próg dochodowy, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że kryterium to miało charakter pozorny. Z tej też przyczyny, skutkiem braku zróżnicowania ze względu na kryterium socjalne było przyznanie wszystkim pracownikom pomocy w tej samej wysokości. Należy podkreślić, że pracodawca nie może ustalić warunków pomocy socjalnej według wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS. Jak wcześniej wskazano, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu świadczeń socjalnych zostało uzależnione wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu świadczeń socjalnych. Wykluczone jest przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z funduszu świadczeń socjalnych ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady "każdemu po równo". Jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości (por. wyrok SA w Łodzi z 29 października 2015 r. III AUa 304/15, Legalis numer 1360934). Sąd Apelacyjny miał wprawdzie na względzie, że prowadzenie listy dzieci pracowników mogło dawać niejaki obraz o sytuacji rodzinnej pracowników, jednakże stanowi to zaledwie wycinek z całości, jaką tworzy każdorazowa analiza sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej pracowników, w celu przyznania danego świadczenia. Już Sąd I instancji wskazał, że sytuacja ta z natury rzeczy ma charakter dynamiczny i zmienny, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w zróżnicowaniu pomocy przyznawanej każdego roku pracownikom z Funduszu. Indywidualna analiza sytuacji pracownika powinna być przeprowadzona każdorazowo i szczegółowo przed przyznaniem świadczeń z ZFŚS, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Odnosząc się zaś do podnoszonej w apelacji argumentacji w przedmiocie zróżnicowania świadczeń w kwotach netto, Sąd Apelacyjny zaznacza, że stanowisko to jest błędne. Należy podkreślić, że przychodami ze stosunku pracy są oprócz wynagrodzeń za pracę także inne przysporzenia majątkowe rzeczowe bądź finansowe otrzymane przez pracownika w związku z łączącym go z pracodawcą stosunkiem pracy. Gdyby nie łącząca strony umowa o pracę, otrzymanie przez pracownika świadczeń z ZFŚS byłoby bowiem niemożliwe. Ich przyznanie jest zatem ściśle związane ze źródłem przychodów określonym w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, tj. z przychodami ze stosunku pracy. Za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Od tak rozumianych przychodów, pracodawca (płatnik) ma obowiązek obliczyć i pobrać zaliczkę na podatek (art. 31 tej ustawy). Zaliczka jest pobierana od przychodu, w skład którego wchodzi wynagrodzenie i inne przysporzenia majątkowe. Jest to więc część wynagrodzenia za

pracę, której nie wypłaca się pracownikowi, co nie znaczy jednak, aby była to część nienależna pracownikowi czy też niebędąca częścią wynagrodzenia za pracę. Takie same zasady wynikają z ustawy systemowej, która w zakresie pojęcia przychodu odwołuje się do przepisów podatkowych (art. 18 ust. 1) oraz z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 9 lipca 2014 r. I PK 250/13). Zawsze więc pracodawca przeznacza na wynagrodzenie pracownika kwotę wymienioną w ustawie i przepisach płacowych, a obowiązek opłacenia podatku powoduje jedynie zmniejszenie kwoty wypłaconej do rąk pracownika (SN w wyroku z 22 kwietnia 1998 r., I PKN 55/98). W świetle powyższego oczywisty wydaje się wniosek, że różnicując świadczenia z ZFŚS, płatnik powinien operować kwotami brutto, gdyż musi mieć na uwadze ciężący na nim obowiązek pobierania zaliczek na podatek dochodowy, oraz inne ewentualne potrącenia.

Mając na względzie, że płatnik swoje stanowisko usiłował uzasadnić orzecznictwem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, należy wyraźnie podkreślić, że dokonał tego na podstawie wyrwanych z kontekstu fragmentów uzasadnień bez wnikliwej analizy dalszych ich części. Orzeczenia te nadto zapadły w odmiennych stanach faktycznych, co powoduje, że do niniejszej sprawy nie miały one zastosowania. Należy zgodzić się z apelującym, że organ rentowy nie był władny do weryfikowania udzielonych pracownikowi świadczeń pod kątem spełnienia określonych w regulaminie kryteriów. Był władny natomiast do kwestionowania celów jakie określił pracodawca przeznaczając świadczenia wypłacane pracownikom. Oczywiście jest, że prawdziwość celu określonego przez pracodawcę organ mógł badać w oparciu o kryteria ustalone w regulaminie pracodawcy, co też w rozstrzyganej sprawie miało miejsce. Stąd też prawidłowo Sąd I instancji uznał, że organ rentowy kwestionując jedynie prawdziwość celu (socjalnego) przysporzeń dokonanych na rzecz pracowników, w oparciu o regulamin ZFŚS, a nie kryteria ich przyznawania, nie wykroczył poza swoje uprawnienia. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że cytowane orzeczenia w żaden sposób nie wskazują na wadliwość rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

W odniesieniu do dalszych zarzutów apelacji, Sąd Odwoławczy podkreśla, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 K.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (pogląd ten zawarty w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r. II PK 129/09 – podziela Sąd Apelacyjny). W ocenie Sądu Apelacyjnego, uzasadnienie wyroku Sądu I instancji zawiera wszystkie elementy wymagane przez prawo, a także precyzyjnie wyjaśnia co legło u podstaw rozstrzygnięcia. Uzasadnienie jest jasne, logiczne i nie pozostawia wątpliwości co do przyczyn, które skłoniły Sąd Okręgowy do wydania orzeczenia o tej treści, co oznacza, że powyższy zarzut nie zasługuje na uwzględnienie.

W dalszym nawiązaniu do zarzutów apelacyjnych, Sąd Apelacyjny wskazuje, że podziela pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy, iż sąd drugiej instancji jest obowiązany zamieścić w swoim uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy, ale nie ma zarazem obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11, LEX nr 1169841 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1998 r., II UKN 282/98, OSNP 1999/23/758, LEX nr 38240). Z tego względu, mimo rozbudowanej i zawierającej szereg spostrzeżeń apelacji płatnika, Sąd Apelacyjny odniósł się szczegółowo do istotnych z punktu widzenia niniejszej sprawy zarzutów.

Podsumowując, skoro ustalono, że wypłata świadczeń u płatnika nie wiązała otrzymania spornych świadczeń z kryterium socjalnym, to należało uznać, że stanowiły one przychód w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek.

Tak argumentując w pkt 1 sentencji Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację płatnika jako niezasadną.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów ustalono w oparciu o § 2 ust. 1 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny zawarł w pkt 2 sentencji wyroku.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka